

LEVENSLIJN

COLIJN VS. SOEKARNO

De levenslijn is een interessante werkvorm, een werkvorm die verder gaat dan alleen maar het (re)produceren van een tijdbalk. Ook al bestaat de levenslijn ook uit historische gebeurtenissen en een tijdbalk, toch wordt in deze opdracht de tijdbalk levend omdat leerlingen zich moeten inleven in een of meerdere historische personages. Vervolgens geven de leerlingen per gebeurtenis aan wat de personages van die gebeurtenis vinden. Dit doen ze door op een tijdbalk in de vorm van een assenstelsel (de levenslijn) een waardering (van plus vijf tot min vijf) bij die gebeurtenis te plaatsen.

De levenslijn laat leerlingen:

- betekenis geven aan historische gebeurtenissen
- verbanden en samenhangen ontdekken
- de dimensie 'tijd' ervaren
- de rode draad uit een historische periode halen
- gebeurtenissen vanuit verschillende gezichtspunten interpreteren
- standpunten beargumenteren
- meningen en argumenten van anderen wegen

Onderwerp	Opkomend nationalisme en de onafhankelijkheid van Indonesië.
Activiteit	Leerlingen bepalen hoe Colijn en Soekarno op specifieke gebeurtenissen zouden hebben gereageerd
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is de geschiedenis van de koloniale relatie tussen Nederland en Nederlands-Indië behandeld
Instrueren	Wat: vandaag gaan we nogmaals naar het verleden van Nederlands-Indië kijken Hoe: we kijken hoe Colijn en Soekarno op gebeurtenissen tussen 1830 en 1949 zouden reageren Waarom: met deze werkvorm leer je de belangrijkste jaartallen.
Uitvoeren	Iedere leerling krijgt een instructie- en een invulblad. Laat de leerlingen in tweetallen de grafiek maken
Nabespreken	Wat: wat zijn de opvallende jaartallen en gebeurtenissen? Hoe: praat met leerlingen over hun aanpak. Hoe hebben ze het gedaan? Waarom op die manier? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

LEVENSLIJN

COLIJN VS. SOEKARNO

Gedurende de negentiende en twintigste eeuw werd de verhouding tussen Nederland en haar kolonie op verschillende momenten op de proef gesteld. Twee personen staan in deze opdracht centraal:

- De oud-militair en minister-president Hendrik Colijn. Colijn was, voordat hij van vijf kabinetten de minister-president werd, vooral actief als militair in Indonesië. Zo nam Colijn deel aan de Lombok-expeditie waar veel Indonesische burgerslachtoffers vielen en slaagde hij erin een hoge functie te bemachtigen in het bestuur van de kolonie. Colijn geloofde dat Indonesië opgevoed moest worden en dat '[...] politieke zelfstandigheid slechts mogelijk is als er economische zelfstandigheid bestaat.' Dit kan alleen worden bijgebracht door de Nederlandse staat. Voor Colijn gebruik je de kleur **blauw**.
- De nationalist en vrijheidsstrijder Soekarno. Soekarno was de belangrijkste leider van de Indonesische nationalistische beweging. Binnen de beweging erkende iedereen zijn leiderschap en betekenis, ook nationalisten die het lang niet altijd met hem eens waren. Hij kreeg al snel de titel Bung Karno, ofwel 'Soekarno als vader van alle Indonesiërs'. Voor Soekarno gebruik je de kleur **rood**.

Wat moet je precies doen?

- Hieronder staan een aantal jaartallen en bijbehorende gebeurtenissen. Lees ze eerst allemaal door;
- Vraag jezelf af hoe de hoofdpersonen, Hendrik Colijn en Soekarno, op elke gebeurtenis gereageerd zouden hebben. Heel erg blij is +5, neutraal is 0 en niet blij is -5, maar alles er tussenin is ook mogelijk;
- Sleep de blokken in de grafiek. Neem voor Hendrik Colijn **blauw** en voor Soekarno **rood**.
- Als je alle jaartallen hebt gehad, verbind je de punten met elkaar. Zo krijg je een blauwe levensgrafiek voor Colijn en een rode levensgrafiek voor Soekarno.

De gebeurtenissen

- 1830** Gouverneur-generaal Johannes van den Bosch arriveert in Batavia. Het doel van zijn komst was om van Indonesië een winstgevende kolonie te maken. Om die reden introduceerde hij op Java het Cultuurstelsel. In dit stelsel werd de Javaanse bevolking gedwongen exportgewassen te verbouwen, zogeheten cultures. Deze werden opgekocht en in Holland verkocht.
- 1848** Overal in Europa breken revoluties uit, waaronder ook in Nederland. Thorbecke schrijft een nieuwe grondwet. De liberale Thorbecke gaf hierin de macht aan de Tweede Kamer. Het Cultuurstelsel paste niet bij de idealen van de liberalen. Gedwongen arbeid paste niet in het liberale mensbeeld: het was in strijd met de menselijke natuur.
- 1860** Het boek Max Havelaar komt uit. Multatuli beschrijft de gewone Javaan als een nobel, zachtmoedig mens, die met medeweten van de Nederlanders door zijn eigen bestuurders meedogenloos werd onderdrukt.

- Januari 1870** De Suikerwet komt tot stand. In de voorafgaande jaren waren de meeste gedwongen cultures, zoals de theecultures, pepercultures en de tabakcultures, afgeschaft. Met de Suikerwet kwam er ook een einde aan de verplichte suikercultures.
- November 1870** De Agrarische wet komt tot stand. Deze wet gaf particuliere ondernemers alle ruimte om in Indonesië bedrijven op te starten en alsnog de bevolking uit te buiten. Dit was niet iets dat werd aangemoedigd door Hendrik Colijn. Hij wilde juist dat de Nederlandse staat de volledige controle over haar kolonie hield.
- 1899** De liberaal Van Deventer schreef in het gezaghebbende tijdschrift De Gids over een 'Eereschuld'. Nederland moest de miljoenen die het via het Cultuurstelsel uit de kolonie had gehaald, terugbetalen. Er moesten forse bedragen gestoken worden in het onderwijs en de economische ontwikkeling van de inheemse bevolking.
- 1914** Omdat steeds meer Europese landen hun macht over de wereld wilden vergroten, kon Nederland niet anders dan ook de zogeheten buitengewesten van Indonesië te onderwerpen. Onder leiding van generaal Van Heutsz werd bijna heel Nederlands-Indië onder Nederlands bestuur gebracht.
- 1927** Als onderdeel van de Ethische Politiek kregen grote groepen Nederlands-Indiërs van hogere komaf westersgericht onderwijs. Onder de verschillende studentenkringen in Nederlands-Indië ontstaan nationalistische studieclubs, aangestuurd door Soekarno. In dit jaar richt hij de Partai Nasional Indonesia (PNI) op.
- Oktober 1929** In New York breekt een economische crisis uit die niet veel later ook Nederland en Nederlands-Indië raakt. De kolonie werd extra hard geraakt: de waarde van de totale Indische uitvoer daalde tot een derde. Anderhalf miljoen mensen verloren hun baan en de lonen daalden met ruim de helft. Het economische beleid versterkte de onvrede nog meer. In Nederland kwam steeds meer het idee van 'Indië verloren, rampspoed geboren' op.
- December 1929** Het gouvernement zag de PNI steeds meer als een serieuze bedreiging. Daarom werden Soekarno en honderden andere PNI-leden gearresteerd. Soekarno wordt veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, maar de gouverneur-generaal laat hem na twee jaar al vrij.
- 14 mei 1940** Nederland wordt bezet door de Duitse vijand. Het is duidelijk dat het koloniale bezet gevaar loopt. Nederland zou zich alleen kunnen handhaven met steun van de Indonesische bevolking.
- 8 maart 1942** Nadat de Japanse luchtmacht de Amerikaanse vloot op Hawaï (Pearl Harbor) had vernietigd, rukten de Japanners snel op in Zuid-Oost-Azië. De Nederlandse marine en het KNIL hadden geen schijn van kans. Op 8 maart 1942 capituleerde het koloniale leger. Veel Indonesiërs haalden de Japanners als bevrijders binnen.

- 15 augustus 1945** Japan capituleert. Nederland wilde gauw haar macht teruggrijpen, terwijl de nationalisten in Indonesië hele andere plannen hadden.
- 17 augustus 1945** Soekarno en Hatta waren enorm verrast door de capitulatie van Japan. Omdat Japan heel Indonesië nog in bezet had, besloten ze te wachten op definitieve toestemming voor de onafhankelijkheid. Maar radicale jongeren ontvoerden de twee leiders naar een kazerne. Een dag later werd de onafhankelijke Republiek Indonesië uitgeroepen.
- Juli/augustus 1947** Nederland was het niet eens met het uitroepen van de onafhankelijkheid door Indonesië. Om die reden stuurde ze duizenden dienstplichtigen naar 'haar kolonie' om orde op zaken te stellen. Deze operatie noemden de Nederlanders ook wel een politionele actie (politie-actie; het was immers geen koloniale oorlog). De actie was een succes.
- December 1948** Nederland voert een tweede politionele actie uit met als doel de regering van de Republiek uit te schakelen. Soekarno en Hatta werden gearresteerd. Nederland kon echter rekenen op kritiek van het buitenland, waaronder van Amerika. Een echt succes was de operatie niet.
- 27 december 1949** Om de Marshallhulp, de economische hulp voor de wederopbouw van Nederland, niet kwijt te raken, kon Nederland niets anders doen dan zich definitief terug te trekken uit Indonesië en de soevereiniteit over te dragen aan haar voormalige kolonie.

LEVENSLIJN

COLIJN VS. SOEKARNO

Beantwoord vervolgens onderstaande vragen in je schrift:

1. In de periode 1830 tot 1948 (zoals in de grafiek te zien is) was Hendrik Colijn soms blij en Soekarno niet. Noem twee van die gebeurtenissen.

2. In de periode 1830 tot 1948 was Soekarno soms blij en Colijn niet. Noem twee van die gebeurtenissen.

3. In de periode 1830 tot 1948 is er één moment waarop zowel Soekarno als Colijn blij waren. Wanneer was dat?

4. Wat heeft deze opdracht met de historische vaardigheid standplaatsgebondenheid te maken?

5. Soekarno volgde voor 1942 een strikte politiek van non-coöperatie. Tegenover de Japanse bezetter stelde hij zich anders op. Geef een reden waarom Soekarno wel met de Japanners wilde samenwerken. Hoe blijkt dit uit de getekende grafiek?

6. In 2000 wilde de toenmalige minister-president Wim Kok zijn excuses aanbieden voor het Nederlandse optreden in Indonesië tot aan 1947. Kok kreeg met deze excuses heel Indonesië over zich heen. Waarom was er zoveel kritiek op deze uitspraak van Wim Kok, denk je?
